

PHỎNG VẤN SÂU

Người phỏng vấn: TS.Lưu Bích Ngọc

Người trả lời: Anh Dũng

Địa điểm: Thôn Hà Thiệp, Võ Ninh, Quảng Ninh, Quảng Bình

NỘI DUNG

H: Thế là ở thôn Hà Thiệp của mình được mấy xóm ạ?

Đ: Cả cả là 6

H:À, 6. Diện tích thôn cũng rộng đấy chứ ạ, bọn cháu đang ở đây là xóm 2 đúng không ạ? Xóm 2 nhà mình được bao nhiêu hộ hả bác

Đ: 68 hộ

H: 68 hộ mà khoảng bao nhiêu hộ nghèo, bao nhiêu hộ trung bình, bao nhiêu hộ khá hả bác, có thể % cũng được?

Đ: Hộ khá hồi là hộ nổi trội đấy khoảng 10 đến 15%

H: Nổi trội, có nhà to đẹp, giàu đấy. Theo cháu hiểu chắc các hộ đấy cũng có người đi xuất khẩu lao động hay là có kinh doanh buôn bán

Đ: Đa số là rứa, còn nông nghiệp thì khó

H: Thế bà con làm nông nghiệp, làm thủy sản thì số hộ khá hộ trung bình là bao nhiêu, hộ nghèo là bao nhiêu ạ?

Đ: Khá thì khoảng 35% khá

H: còn mức dưới khá, mức trung bình thôi

Đ: Mức dưới khá, gọi là trung bình trở xuống đấy thì chiếm cũng 45%

H: 45%. Vâng, là bác tính cả hộ nghèo vào đó rồi ạ?

Đ: Tính cả hộ nghèo rồi

H: Thế nếu như hộ nghèo, gia đình có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn thì khoảng mấy hộ có rơi vào hoàn cảnh như vậy ạ?

Đ: Khoảng 10 hộ

H: 10 hộ thôi, chắc đấy cũng là hộ neo đơn hoặc là có chuyện thôi không bác? Nhà bác đây cho phép cháu hỏi thì là chủ hộ và bác tên là gì ạ?

Đ: Tên Dũng. Lê Tấn Dũng

H: Năm nay bác Dũng bao nhiêu tuổi rồi ạ?

Đ: 43

H: 43. Thế thì xin phép gọi bằng anh? Gia đình ta ở đây thì được mấy người hả anh Dũng, mấy khẩu?

Đ: Được 5 khẩu

H: 5 khẩu, chắc là anh chị và 3 cháu ạ?

Đ: Ủ, mẹ

H: Các cháu lớn trưởng thành chưa anh?

Đ: Lớn rồi, đang ở nhà chưa .. được.

H: Con lớn nhất của anh bao nhiêu tuổi rồi ạ?

Đ: Năm 93 năm nay 20 tuổi, 21

H: Các cháu có đi học?

Đ: Có, đi học cả chứ

H: Thế là đang đi học đại học hay là học cao đẳng?

Đ: Học nghề

H: Ở trên Đồng Hới phải không anh?

Đ: Ủ, ở đây

H: Thế gia đình ta sản xuất chính là những hoạt động nào ạ?

Đ: Sản xuất chỉ là tôm đớ, nuôi trồng thủy sản thôi

H: Nuôi thủy sản là anh nuôi tôm?

Đ: Còn màu các thứ của mình chỉ là phụ thôi. Tét một vụ tôm, đây là vụ thứ hai, vì tôm không nuôi hai vụ mà nuôi cua ... 03p22 lựt thì mất hết, không lựt thì được ăn đúng không

H: Một vụ ăn nuôi cua, một vụ anh nuôi tôm và có một thời gian là lữ thì không nuôi nữa?

Đ: Thì mình nuôi có lữ mình mất, không lữ thì mình ăn, có năm lựt, có năm không

H: À, anh vẫn cứ nuôi, lúc đấy là anh nuôi tôm hay nuôi cua?

Đ: Cua, vụ này còn vụ kia là nuôi tôm

H: Thế là tính ra 2 vụ cua?

Đ: Một vụ tôm, một vụ cua, tôm đất đớ

H: Một vụ cua, một vụ tôm nuôi quanh năm, tôm đất?

Đ: Thì nuôi quanh năm, thời gian cũng chỉ là mấy tháng

H: Tôm này là tôm đất á?

Đ: Tôm đất, tôm tê vụ đầu là tôm sú đớ

H: Tôm sú?

Đ: Là tháng 2

H: Tôm sú là từ tháng 2 đến tháng mấy?

Đ: Đến tháng 7

H: Từ tháng 2 đến tháng 7. Vâng ạ, xong tiếp theo là tháng nào, vụ nào, thời gian nào là cua ạ?

Đ: Cua đến tháng 9 đến tháng 10 là nuôi đến tết

H: Tháng 9 đến tháng 10 thả đến tết là cua?

Đ: Là tết bắt hết, ra tết là tiếp tục nuôi tôm sú lại

H: Thế tôm đất thì nuôi lúc nào?

Đ: Nuôi cùng với cua

H: À, tôm đất là lẫn trong cua ạ?

Đ: Nuôi lẫn với cua thôi, mình cũng cho ăn thức ăn một loại ...thôi. Nuôi vụ sau đấy được thì ăn, không được là vớt, lượ thì mình ăn được vụ thôi, cũng phải bỏ tiền nuôi không chớ

H: Thế thời gian mấy năm trở lại đây thì có vụ nào bị mất rồi anh? Mấy vụ bị mất rồi?

Đ: 4, 5 vụ là mất liên tục đó, năm ni được thì vô trả nợ cho ngân hàng rồi

H: Nghĩa là mấy năm gần đây, ý anh nói là từ năm 2008 trở lại đây?

Đ: 2008 được, 2009 đến nó là mất hết, coi như là 5 năm mô đó. 5 năm mất hết

H: Năm nào cũng bị mất?

Đ:Ừ, năm nào cũng mất á, không mất liên tục, họ được, cũng có người được, có người mất chứ, đều gia đình mất chứ

H: Gia đình nhà mình là mất, sao lại..?

Đ: Mất lại vay nuôi tiếp, vay ngân hàng thì nuôi tôm lại theo tôm chứ theo cái chi, một là ở nhà, hai là ra đường ở, có rứa

H: Một vụ như thế mà anh mất khoảng bao nhiêu tiền?

Đ: Mất khoảng bốn, năm chục triệu. Bình thường là bốn, năm chục triệu đó. Còn có vụ năm chục, sáu chục, bảy chục, vì nuôi gần được rồi là bắt đầu mất, gần được mình không ăn được là mất thôi, đó ăn được là không mất cái chi hết, là mình thu được

H: Hiện nay gia đình mình đang nợ ngân hàng bao nhiêu tiền anh?

Đ: Nợ bây giờ trả hết rồi, còn nợ một, hai chục nữa thôi, còn nợ ít thôi, hai chục triệu

H: Như vậy là mỗi một năm mất như thế này thì anh vay ngân hàng bao nhiêu thì anh mới có thể đầu tư mới lại được?

Đ: Thì mình cũng vay hai, ba chục, mình cũng vay lại đấy. Vay xong nuôi lại mới trả tiếp là rứa, không có thì mình vay nuôi tiếp luôn

H: Thế thì những vụ mình không mất thì chắc chắn là vụ tôm nuôi vào tháng 2 tháng 7 thì không có lũ..?

Đ: Tháng 2 đến tháng 7 là không có lũ đâu

H: Vâng, là anh thu được đúng không ạ?

Đ: Đâu, thu được thì bị bệnh, mất là mất bị dịch chứ không phải mất bị lụt, bị lụt là bây giờ này, giờ mới lụt này

H: Đúng rồi, vụ cua này là nuôi tháng 9. Nhưng mà cái đoạn từ tháng 7 cho đến tháng 9 là giai đoạn không nuôi gì hết?

Đ: Không nuôi, đến tháng 9 mới nuôi, vì qua lụt tràn mới nuôi được

H: Nghĩa là anh vẫn tránh thời gian bị bão lụt ra đúng không?

Đ: Cũng phải tránh, có khi bị lụt như hôm bữa thì mất hết chứ, vừa rồi bão số 10 là mất chứ vì mình đã thả rồi

H: Thế là nhà mình cứ tránh lúc nào khả năng trong thời gian có bão thì mình không nuôi nữa? Như vậy là tháng 7 đến tháng 9 là mình có thể không nuôi, thế còn hai cái kia mất là do bị bệnh?

Đ: Mất là bị bệnh đó, bệnh mất chứ không

H: Có lần nào gần đây mà anh bị mất mùa do bị lũ về, có thể lũ về trước tháng 7 hoặc lũ về muộn sau tháng 9 chưa, mưa bão?

Đ: Chưa, cái đấy thì chưa có. Nhiều nhà có nhưng mà nhà thì chưa có, thu hoạch một vụ

H: Như vậy là mỗi lần mất bị bệnh này là mất tất cả hay là anh chỉ mất có một phần thôi?

Đ: Không mất tất cả đã bị là mất tất vì mình tiền đầu tư ra rồi, tháng đầu mình đầu tư ra đoạn tôm là 3 tháng trở lên là tôm nó ăn nhiều, còn một tháng trở lên thì bốn, năm chục triệu thôi. Mình đầu tư ra hồ vớt cho tôm ăn và tôm giống, đó đầu tư quạt một năm chứ, đầu tư ra hết thì mới có, đó nếu hấn mất á cũng ba, bốn chục triệu, bốn, năm chục triệu vì mình nuôi nhiều hơn năm, sáu chục triệu, nuôi ít thì ba, bốn chục triệu đó là chừng một năm. Sợ thì mình nuôi ít, còn mình nó, mình không sợ thời tiết mình biết thì mình nuôi được nhiều thì mình tùy theo nó, chứ không phải năm mô cũng nuôi từng nó

H: Như vậy nuôi tôm và nuôi cua của anh ấy rất phụ thuộc vào thời tiết đúng không ạ?

Đ: Vì đúng mùa rét cho nên mình mới nuôi là trái mùa đó, mình nuôi là vụ trái. Vụ trái không phải là vụ chính nuôi tôm sú, mà vụ trái là nuôi cua và nuôi tôm đất.

H: Như mà về mặt thời tiết thì nó ảnh hưởng như thế nào đến việc nuôi tôm, nuôi cua của anh ạ?

Đ: Về nước là mưa nhiều

H: Mưa nhiều thì sẽ bị làm sao ạ?

Đ: Sinh bệnh trong tôm, mưa nhiều 5 năm bị lụt tháng 4 ni, đó bị tháng 4 ni mà ao hồ của mình cũng thấp không được cao, ở trên cát là cao không can chi, cho nên mình thấp là mình bị. Đó, lụt là bị lụt trước

H: Mưa nhiều thì thường thường tôm bị bệnh?

Đ: Bị bệnh, nước trên đất xuống bản lắm, hồ không bạt, hồ đất á. Hồ bạt thì hẳn lại khác

H: Thế thì nắng quá thì sao ạ?

Đ: Nắng thì tốt, tôm nắng thì tốt

H: Nhưng mà nếu nắng nhiều quá hạn thì làm sao ạ?

Đ: Nắng mới tốt, lúa thì không được chứ nắng tôm vẫn tốt. Sợ mưa, tôm sợ mưa

H: Lúa thì không được, tôm nắng thì..

Đ: Tốt

H: Thế còn ngập mặn ạ, ở đây có nhiễm mặn và có ảnh hưởng gì đến con tôm của anh không?

Đ: Không, nhiễm mặn là không có . Mặn nhiều cũng ảnh hưởng, mặn nhiều thì tôm mới lâu lớn thôi

H: Tôm bị làm sao?

Đ: Lâu to, lâu lớn á, là quá mặn. Nước hẳn vừa vừa là 25/1000, 30/1000 trở lên thôi

H: Thế nếu mà nuôi tôm anh có đo độ mặn của..?

Đ: Có chứ 25, 30/1000 thôi

H: 25, 30/1000 là tốt nhất

Đ: Là cho nuôi thôi, trở lên quá mặn là tôm chậm lớn

H: Nhưng mà anh cũng có đo độ mặn thường xuyên?

Đ: Phải có chứ, nuôi tôm phải có nhiều cái chứ.

H: Thế khi độ mặn nó vượt quá 25/1000 thì anh xử lý thế nào?

Đ: Thì có nước ngọt phải chêm vô lòng tôm cho nước nó nhạt ra mà không có thì phải chấp nhận nó thôi, ở xa nước ngọt không có nước ngọt là phải chịu, phải cầu mưa. Mưa cho chế lại cho ngọt.

H: Cầu mưa?

Đ: Ừ, cầu mưa cho chế ngọt

H: Cầu mưa là như mình tâm niệm là cầu thôi hay là mình thấp hương cầu?

Đ: Đó là nhờ trời, không nhờ được thì thôi, ừ rứa thôi

H: Nhưng mà nước ngọt anh lấy ở đâu ạ?

Đ: Nước ngọt thì phải khoan giếng ngầm

H: Khoan cả giếng ngầm, nhà mình vừa có cả hồ nuôi tôm?

Đ: Có giếng nước ngầm nhưng mà khoan đôi chỗ không có nước, khoan giếng ngầm không được vì trúng mỏ đá nên khoan không được

H: Diện tích ao để anh nuôi tôm và nuôi cua như thế này là được bao nhiêu sào ạ?

Đ: Là mẫu rưỡi

H: Mẫu rưỡi này là do xã?

Đ: Cửa xã đấy

H: Cửa xã cho mình thuê ạ?

Đ: Mình thầu lại

H: Thầu lại đúng không ạ? Một năm mình trả tiền thầu ruộng này có nhiều không anh?

Đ: Nhiều

H: Bao nhiêu tiền ạ?

Đ: Hai đến ba triệu đấy

H: Vâng, khi nào thì mình hết thời gian thầu này anh? Trong bao nhiêu năm ạ?

Đ: Thầu này thì 2014 này là hết này, mà chừ họ chưa lấy lại chẳng qua mình chừ còn làm được họ giao cho làm không thể lấy lại vì khi đầu tiên là ruộng ngập mặn mà chừ mình đã làm ra hồ rồi, chừ họ cũng ưu tiên cho người không làm được họ lấy người khác, chừ mình còn làm được thì mình sẽ làm

H: À, ngày xưa nó là ruộng ngập mặn của nhà mình ạ?

Đ: Ruộng ngập mặn của xã, ruộng của dân ngập mặn họ lấy họ nuôi trồng được á họ cũng không cấy lúa đâu

H: Thì mới đề nghị người dân biến nó thành ao hồ?

Đ: Lại chuyển qua

H: Đối với con tôm, vẫn là con tôm, con cua thôi anh thấy rằng là mưa nhiều thì tôm bị bệnh. Thế những khi mà trời giống bão ấy thì con tôm, con cua của anh có bị ảnh hưởng gì không?

Đ: Có ảnh hưởng chứ, ảnh hưởng là phải xử lý, xử lý vôi ve với các loại thuốc chứ, cứ đánh thuốc vào

H: Khi v bão anh xử lý vôi ve và các loại thuốc gì ạ?

Đ: Các loại thuốc, đủ thuốc thôi, cứ thuốc là được chứ còn đủ loại thuốc, đọc không được chữ cho nên là không biết loại thuốc, biết thuốc rứa thôi.

H: Không, nhưng mà khi anh đi mua anh nói là tôi mua thuốc gì hay là người bán?

Đ: Có, mua thuốc muois khoáng, c các loại hấn cũng như người thôi

H: Nó gọi là một số loại hóa chất đấy?

Đ: Đấy, hóa chất cũng có chứ

H: Có một số loại thuốc, có một số loại hóa chất?

Đ: Hóa chất bây chừ cũng ít lắm, hóa chất khi mình xử lý hồ thể thôi chứ hóa chất ít lắm

H: Loại thuốc cho tôm. Nó gọi là thuốc cho tôm à anh?

Đ: Thuốc cho tôm đớ

H: Thuốc cho tôm này anh mua ở đâu?

Đ: Ăn á, tôm ăn tôm khỏe

H: Thì là thuốc này anh mua ở đâu?

Đ: Mua trên đại lý trên cầu á

H: À, chứ không phải là mua từ HTX à?

Đ: Không, HTX là chi có, đây là thành lập một HTX riêng này của tôm này từ đây ra

H: Ở đây có không?

Đ: Có chứ, thành lập hai năm rồi mà không ai.. thành lập rồi mà chưa hoạt động, có thành lập rồi. Thành lập có giấy của huyện, của tỉnh là có đây rồi. HTX mới được 11 người thì phải

H: Nhà mình cũng là một thành viên nhưng chưa hoạt động gì cả?

Đ: Chưa khấu phần vô mà thành lập sau ai có sự cố chi thì gifúp cho họ nớ. Người mô có sự cố thì giúp cho họ chứ, thành lập nhưng mà chưa

H: Hai năm nay chưa đi vào hoạt động?

Đ: Có rồi nhưng chưa hoạt động vì làm ăn quá nớ, mất quá nhiều nớ, của ai cũng có chưa thành lập được. Giờ ai cũng có hết, thành lập có nhiều cũng không có ai cho ai mượn được hết. Thôi chấp nhận chứ ai vô còn tốt cái nớ

H: HTX như thế, 11 hộ dân chắc là chưa bao gồm hết các hộ nuôi trồng thủy sản ở?

Đ: Chưa bao gồm đại diện ra

H: Tổng số hộ mà nuôi trồng thủy sản ở mình là bao nhiêu hộ hả anh?

Đ: Cả xã thì nhiều, chứ thôn đây thì.. cả thôn hai mươi mấy hộ

H: Cả thôn là hai mươi mấy hộ. Vâng, nhưng mà HTX này là của thôn đấy chứ?

Đ: Không, HTX của thôn, thôn là bên lúa, thôn là bên ruộng. HTX ni là bên nuôi trồng thủy sản là khác

H: Em hiểu rồi là một cái HTX nông nghiệp để nuôi trồng?

Đ: Không, HTX nông nghiệp là khác,lúa là khác, nuôi là khác

H: Đây là HTX nuôi trồng thủy sản nhưng mà chỉ có..?

Đ: Nhưng mà chả có quan tâm chi hết

H: Nhưng mà đây là HTX của xã hay là của thôn

Đ: Đây là của xã, của xã xã thành lập ra, lên huyện, lên tỉnh cho thành lập ra một hội rứa là HTX của tỉnh cho đớ

H: Vâng, như vậy xã có HTX?

Đ: Ừ, chứ không phải đây là của xã. HTX đây là khác, trồng cây là khác mà đây là nuôi trồng là khác, đó chứ không phải bên nớ nuôi trồng cũng không có chi hết, không dính líu chi bên ni hết

H: Thôn thì có khoảng hai chục hộ nuôi trồng thủy sản đúng không anh?

Đ: Hơn hai chục hộ, đây là thôn Hạ, chứ còn Trúc Linh nuôi trồng vùng ngoài kia cơ

H: Thế trong hộ gia đình và trong thôn của anh ấy, ví dụ như có hộ nào mà bị mỗi khi mà bão lũ về, mà mình bị thiệt hại trong công tác nuôi trồng thủy sản này không?

Đ: Không, mất thì không nói chi không ai biết vì mình không nói. Mình mất thì mình tự chịu trong người mình thôi, mình tự chịu thôi chứ không có nhà nước “răng mà mất”, họ quan tâm họ hỏi thăm tý

H: Thế có hộ nào mất không?

Đ: Có

H: Ví dụ như cơn bão vừa rồi ý nó quét hết cả cây cối như thế này?

Đ: Bão thì mình đã thu hoạch rồi mà mất là bị bệnh, chứ không phải mất là..

H: Em hiểu rồi, chứ không phải bão mà về mình đã thôi rồi, không còn nhà nào nuôi nữa rồi?

Đ: Nuôi là nuôi cua, tôm hấn vẫn ít tiền hơn, nuôi một nhà chỉ chục triệu, mười lăm triệu đây thôi là một vụ á, là vụ trái có thì ăn không là vớt chứ vụ ni nuôi nó mới nhiều tiền

H: Em hiểu. Thế vụ cua bão về thì có nhà nào mất không?

Đ: Có, thì lụt cái là trôi đi, đi hết

H: Thời gian gần đây có lần nào bị lụt mà có nhà bị mất cua như thế không ạ?

Đ: Có, có mất cua, tôm có nhà hấn nuôi trái tôm á là cũng mất nhưng mất ít, chứ không mất nhiều, mất khoảng...

H: Ừ, mất ít thôi?

Đ: Đó, 15, 20 triệu, 30 triệu rứa thôi chứ còn không có nhiều vì vụ trái mà, vì trong quê mình là khác, các nơi làm khác

H: Như vậy bản thân anh và bà con cũng có tính mùa nào là mùa bão thì mình không làm nữa để..?

Đ: Giảm nuôi ra, mình giảm ít lại

H: Còn mùa nào thời tiết ôn hòa thì mình sẽ nuôi nhiều lên, mình đầu tư nhiều lên?

Đ: Đúng, qua tháng 2 là mình chuẩn bị. Tháng 2, qua tháng giêng là chuẩn bị ao hồ là hoàn hệ lại

H: Ngoài ra thì trong quá trình nuôi trồng ý, nuôi tôm và nuôi cua anh còn phải áp dụng cái kinh nghiệm nào, gọi là kinh nghiệm dân gian đấy để phục vụ cho nuôi tôm, nuôi cua của mình không. Ví dụ như kinh nghiệm dân gian để ứng phó với thời tiết chẳng hạn?

Đ: Ứng phó với thời tiết thì mình chịu, cái đờ thì ứng phó thì cũng được nhưng mà bên nuôi tôm thôi, hẳn phải theo, khi có bệnh không sợ gì hết

H: Ví dụ như khi có mưa bão hay khi có giông, thời tiết nóng thì mình phải có..?

Đ: Phải có mình phải có xử lý, khi trời nắng thiếu sót c thì mình phải cho tôm uống c, phải cho xuống hồ cho nó qua. Còn khi đoạn tôm bị bệnh có thuốc chi đó mình cho tôm ăn tôm khỏe nhiều cũng có chứ, cũng như người mình thôi, biết rửa thôi không biết hết được

H: Ý em muốn nói là trong thời tiết chẳng hạn thì thời tiết bữa này trời sầm, bữa nay nhiều mây, anh có cần phải nhìn trời, nhìn đất để căn cứ vào đó mình xử lý việc nuôi tôm, nuôi cua của mình không?

Đ: Có, mình phải xử lý khi mưa gió là mình ném vôi xuống, xử lý phải có, cho xuống để cho đỡ tôm đi

H: Nhưng mà mình có biết trước được khi nào có mưa, có bao giờ anh dự báo trước là bữa nay có thể đợt tới này có mưa, đợt tới này có thể có nóng, nóng nhiều ngày, đợt tới này có thể có giông, có những cái kinh nghiệm nào để anh vận dụng vào để anh biết trước anh chuẩn bị cho tôm cua của anh không?

Đ: Không, cái vận dụng thì cũng biết nghe đài thôi, nghe đài thôi chứ cũng không vận dụng cái nó được

H: Nghĩa là cứ nghe đài báo, năm nay, hôm nay có mưa thì mình có thể chuẩn bị thuốc, chuẩn bị vôi?

Đ: Đó, vô trong trại thì mình mới chuẩn bị chứ. Nếu mà chuẩn bị thì vôi với các thuốc bổ cho tôm đó, thuốc bổ như người thôi, làm chuẩn bị hết, xong mà bị mưa thì đi mua không được hẳn chậm đi

H: Đấy, em cũng bảo thế, đúng không, phải có trước?

Đ: Có trước, phải có chứ

H: Nhưng nếu mà thế thì thời tiết người ta báo không trúng hoặc là báo qua tivi, báo qua đài mà nó không trúng hoặc là nó chậm, nó sát. Ví dụ mai mưa ngày hôm nay mới báo thì mình không có chuẩn bị kịp, anh có kinh nghiệm nào khác để biết là có thể trời có mưa nhiều, trời có nắng nhiều các thứ không, kinh nghiệm dân gian đấy?

Đ: Kinh nghiệm dân gian ít lắm, cũng không rút kinh nghiệm được

H: Thế là gần như anh không có vận dụng gì?

Đ: Không có vận dụng, không có. Nghe đài thôi, nghe đài dự báo thời tiết mà thực tế luôn nên là hẳn có thực tế mưa là vận dụng luôn, còn hẳn không mưa thì thôi. Có hạt mưa thì mới tốn nhiều, còn không mưa là tốn ít hơn

H: Vì ví dụ như là các cụ có nói với em, các cụ trong thôn cũng có nói với em nhiều khi nhìn cây cỏ, nhìn trời nhìn đất mình cũng có thể đoán trước là sắp có mưa giông, sắp co lũ về, sắp có bão to đầu năm các cụ đã biết thế rồi. Thế ở đây anh có những cái kinh nghiệm đấy không để phục vụ cho công việc nuôi trồng thủy hải sản của mình?

Đ: Không, cái đó thì không có kinh nghiệm, mình biết mấy ông già nói này kia chứ còn không có kinh nghiệm đâu cả, chưa biết lắm

H: Thế lúc trước để nuôi tôm và nuôi cua, anh nuôi từ khi nào và trước khi mà nuôi này này anh đi học cách nuôi là ở đâu?

Đ: Của thủy sản mình, ở sở á

H: Anh xuống tận nơi anh học ạ?

Đ: Ừ, tận nơi học. Có nhiều khi xuống tận nơi, có khi về xã dạy á

H: Nghĩa là họ mở lớp?

Đ: Ừ, có mở lớp dạy

H: Đấy là tự anh đi học hay là xã?

Đ: Xã, à tỉnh cho, tỉnh cho đi học

H: Ở thôn mình có nhiều người được đi học như anh không?

Đ: Có, có nhiều. Cho đi học cả thời tiết tùy theo mỗi nhà thôi, có người nuôi được, có người không

H: Đúng rồi, chính vì nó phụ thuộc vào thời tiết nhiều cho nên em rất là quan tâm đến, tìm hiểu vậy bà con anh thấy trong nhóm những người nuôi tôm của mình ấy bà con có vận dụng những kinh nghiệm nào để ứng phó với thời tiết không, ứng phó với bão lũ, ứng phó với các hiện tượng thời tiết hiện tượng của thiên nhiên mà nó có thể ảnh hưởng đến nuôi tôm và nuôi cua của mình?

Đ: Có cái ảnh hưởng đó, ảnh hưởng khi.. cũng nghe đài báo biết lụt bão để ứng phó thôi chứ cũng tự biết dân gian là được, cái nó cũng chịu. Đó chỉ cái đấy thôi, ai nuôi tôm cũng biết đến đoạn mưa gió, cũng biết cái này cái kia để xử lý

H: Đến mưa gió thì bắt đầu làm vôi chẳng hạn. Kinh nghiệm mấy năm nay anh nuôi tôm và nuôi cua ấy anh đúc kết là gì? Khi con tôm bệnh thì bơm thuốc, khi mưa đến thì rắc vôi

Đ: Vôi với các loại thuốc cho nó khỏe lên với các loại thức ăn, mình cho trong thức ăn luôn. Cũng như người mình thôi, ăn các bổ khỏe người khỏe, tôm ăn vô khỏe dần thì khỏe thôi mà mình không cho ăn được là do tôm nhỏ là mình không đủ đi tét được con tôm. Con tôm là mình không tét ra được, bệnh trong người con tôm nhỏ nhiều khi nuôi tôm nhỏ một đến hai tháng rồi là mình không biết con tôm một, hai tháng ăn khỏe nó lướt qua nổi là hẳn bị. Đó là mất trắng luôn, một hai tháng là mất trắng luôn vì tôm còn nhỏ bằng ngòi bút với nó thôi, không ăn được, không ai mua

H: Ngoài ra còn có kinh nghiệm nào nữa không ạ? Thế khi trời nắng lúc nào anh phải bơm oxy cho tôm? Đấy, em muốn nghe kinh nghiệm đấy qua việc nuôi tôm của anh thì anh đúc kết ra là gì?

Đ: Không, quạt, bật quạt lên thôi, tăng oxy cho nó mát

H: Thế khi nào phải làm như thế?

Đ: Mình phải làm vì nuôi tôm dày là phải làm quạt máy đều, mình nuôi ít thì dùng quạt ít lại, thì theo đó mật độ cao quạt nhiều tạo oxy cho nhiều, mình nuôi ít thì tạo ít oxy, rửa thôi

H: Quạt nhiều oxy vào nếu mình nuôi dày?

Đ: Nuôi dày và quạt tạo oxy nhiều là phải quạt đều

H: thế thì hầu như ngày nào mình cũng phải canh ở đồng tôm đúng không ạ?

Đ: Đúng rồi, nuôi tôm thì phải ở luôn hồ đấy chứ không thể về nhà được. Tùy theo giống con tôm có sự cố nào hay có việc chi đó theo dõi, phải ngủ ngày đêm, phải trực chứ

H: Đồng tôm của anh có xa ở đây không ạ?

Đ: Xa, đây đi lên gần trên đường mới á

H: Là cách đây mấy cây?

Đ: Cách đây khoảng cây rưỡi

H: Tớ nữa em có thể xin phép đi thăm hồ được không?

Đ: Đường bản quá

H: Ở ngoài kia bọn em đi vòng bằng ô tô đi vào được không?

Đ: không

H: Cái khu hồ nuôi của người dân?

Đ: Đi bộ và đi xe máy thôi, mấy ngày nay trời mưa bản lắm

H: Mấy ngày trời mưa bản hả?

Đ: Ừ, cũng khó

H: Thế khu đấy có tập trung nhiều hộ dân không, hay chỉ có mỗi nhà mình ở đấy thôi?

Đ: Nhiều, tập trung lại nhiều

H: Khoảng bao nhiêu hộ là tập trung ở đó anh?

Đ: Đó là vùng trên, tôi là vùng dưới. Vùng trên 17, 18 hộ đó, rộng nhà nào cũng một mẫu rưỡi, hai mẫu là hộ rộng, là đất của xã đó, 500/sào

H: Thời tiết của năm nay anh thấy so với mọi năm như thế nào? 3, 4 năm trở lại đây so với trước kia như thế nào, anh nuôi tôm, nuôi cua được mấy năm rồi?

Đ: Nuôi được 7, 8 năm

H: Thế thì khoảng 5 năm trở lại đây so với trước đó anh có thấy thời tiết có cái gì đặc biệt hơn không?

Đ: Nhiều khi nắng nhiều, nhiều khi hấn mưa nhiều, cũng có thay đổi cả

H: Thế việc thay đổi đó thuận lợi cho anh hay gây khó khăn cho anh trong quá trình làm tôm, cua?

Đ: Nắng thì thuận lợi, mưa nhiều quá thì không thuận lợi lắm. Mưa thì chi phí hấn nhiều hơn, tốn nhiều tiền hơn, còn nếu nắng thì đỡ ra, hấn chỉ tốn ít thôi, mà nhiều cái hấn tốt. Nuôi tôm là trông trời nắng đỡ, nhiều cái.

H: Thế thì nuôi cua thì trông vào trời gì ạ?

Đ: Nuôi cua thì hấn trời bình thường thôi, vì mùa tê không thể nắng được, mùa ni trời âm này, trời ni là tốt, trời âm là tốt. Nếu mà hấn cứ mưa giông và rét cũng thua, rét là tôm cua hấn ăn hấn không ăn được, hấn bị rét ...29p hấn không ăn được là chậm lớn

H: Gia đình nhà ta sản xuất khoảng mẫu rươi thế này thì ở mức như thế nào so với hộ khác ở trong thôn mình?

Đ: Thôn mình ở dưới đây thì hấn cũng có nhà thì nhỏ, có nhà hấn hồ rộng, có nhà thì được vài sào thôi, đỡ tùy theo.

H: Cái nhà nào, hộ mà có cái hồ lớn nhất ở thôn mình là mấy mẫu?

Đ: Độ khoảng mẫu hai

H: Thế thì hộ nhà mình thuộc là rộng đấy, đúng không ạ?

Đ: Rộng rồi đấy, mẫu rươi là rộng, vì ruộng của xã. Còn ngoài này là ruộng mình làm, nhà khoảng mẫu, mẫu hai nữa thay trong nhà nữa, là nhà mình không có đất ruộng nữa, là làm đất hồ luôn

H: Thế hiện nay đến mùa mưa bão mà những cơn bão vừa rồi rất là mạnh, nó đổ về đây thì anh thấy hiện tượng bão nó như thế nào đến cuộc sống của gia đình nhà anh?

Đ: Bão thì ảnh hưởng nhiều

H: Cụ thể là những cái gì, anh có thể kể được không ạ?

Đ: Bão về thì cả hư nhà, hư trại, hư đồ ở ngoài hồ ở, cũng hư nhiều cái

H: Thì trại bị hư, vắng?

Đ: Trại nhiều vì mình không làm cố định, trại làm hấn như cái nhà mình được, cũng làm tạm thôi, cũng xây rứa thôi, không có bê tông với chát rồi lợp blu với làm mái. Đê điều xói, đập nên năm mô cũng bão dưỡng đê hồ, cũng phải thuê mấy 30p40

H: Còn bị thiệt hại những cái gì nữa không anh?

Đ: Thiệt hại về cua tôm mình nuôi tràn ra ở

H: Anh có cách nào để ứng phó với các cơn bão này không?

Đ: Ứng phó thì mình chịu, của trời thôi. Nếu ứng phó thì chịu rồi

H: Anh không áp dụng biện pháp nào?

Đ: Chịu rồi vì mình nhiều bão quá, chứ không phải như Hà Nội ít bão, như mình nhiều bão quá, năm mô cũng ảnh hưởng nhiều bão cả

H: Thế sao mình không xây một cái chòi nó kiên cố hơn?

Đ: Không kiên cố hơn vì mình đấu đất của họ chứ không phải đất lâu dài. Đấu đất lâu dài mình phải làm cố định, cái đấy mình đấu chục năm rồi thôi, 10 năm rồi. 10 năm, 15 năm là đấu lại mà chứ không thể là nó được, có khi 15 năm có người khác đấu, không thể cố định được

H: Thế lũ, lũ ở đây có hay không, bão thì nhiều rồi, thế còn lũ, ý em nói là lụt thì ở đây có hay bị lụt không?

Đ: Có, vì năm mô cũng có hết á

H: Năm nào cũng có lụt hết?

Đ: Năm mô cũng hai, ba trận nữa, hai trận là ít còn ba, bốn trận trở lên là toàn bị lụt ở

H: Thế khi bị lụt đồng tôm, đồng cua của anh bị thiệt hại như thế nào?

Đ: Bị lụt hết, thì lụt là vớt, không còn chi nữa, chết hết lũ là mình làm lại. Đó làm lưới làm đồ để chắn lại, nuôi lại cua với tôm

H: Thế ngoài hồ mình có làm lưới để chắn không?

Đ: Có

H: Lưới vây quanh cái hồ?

Đ: Có chứ mà lụt hết, không được, lụt với bão xóa đập bay hết

H: Bay hết luôn?

Đ: Là thiệt hại đớ, thiệt hại là nhiều.

H: Nhưng mà trên xung quanh vòng hồ của anh, anh vẫn có cái dưới giếng?

Đ: Có

H: Để giữ trong trường hợp lụt nhẹ, lụt ít chắc là được đúng không ạ?

Đ: Lụt nhẹ thì được, lụt với gió là bị bay hết

H: Nhưng mà năm nào mình cũng bị bão lũ làm bay hết của anh đi/

Đ: Năm nào cũng bị hết. Như mình làm vụ trước ở, mình cuốn mình cất đi là đớ đó mà mình không cuốn mình cứ để là bị cuốn đi hết, bay hết

H: Thế thì mình có biết để mà cuốn, thế thì mình cuốn cất đi?

Đ: Thì mình cuốn, làm một vụ là mình cất, vụ cua này là hết bão mình ra mình làm lại, nhưng mà mình sợ mưa nên mình không ra. Đớ là vụ ni mình không ra chắn lưới nữa, chứ vụ tê là mình phải chắn lưới, đó chắn hết.

H: Vụ kia là anh phải chẵn lưới hết?

Đ: Chẵn lưới, có con tôm, con cua luồn ra ngoài là mình vớt vô

H: Thế nhà mình ở đây mình làm cao thế này thì tại sao anh lại làm cao thế này/

Đ: Phải làm cao sợ lụt ở, về ở nhà sau phải cao hơn nhà trước vì tôi cũng hay sợ lũ lụt ở làm cao hơn. Làm cao vì sợ bão, thấp thì khỏi bão, cao thì sợ bão

H: Nhà cao quá lại sợ bão?

Đ: Cao thì sợ bão, thấp thì sợ lụt

H: Nhà mình là xây từ năm nào đấy anh? Nhà của anh bây giờ đây này?

Đ: Xây ba năm rồi đấy, à bốn năm rồi

H: Cái cốt này em hiểu là phải cao hơn so với sân của anh cả 1m chứ nhà?

Đ: Ờ, cao hơn m đấy

H: Cao hơn m, cái lần lụt gần đây nhất á thì nó có ngập được vào nhà anh không?

Đ: Chưa ngập được, ngập ngoài đường

H: Ngập hết toàn bộ ngoài đường kia, vào trong sân?

Đ: Ừ, vào trong nhà trước, nhà sau mình cao hơn

H: Từ hồi làm nhà mới thì chưa, trước làm nhà thì đã lần nào?

Đ: Thì vẫn ở ngoài đường, chưa vào đây, ngoài sân đó

H: Thế cái gác xép này của mình là có tác dụng gì hả anh?

Đ: Không, đây là làm trần lại cho nó khỏi thoáng thôi

H: Làm trần lại cho khỏi thoáng thôi chứ gì ạ, còn trên này?

Đ: Cho khỏi thoáng thôi, còn che bão vẫn che tốt

H: Che bão ở trên này thì anh làm cái gì để

Đ: Che bão thì cái trần ni cũng che bão ngói khỏi bay thôi, ngói khỏi bay thôi

H: Ngói khỏi bay xuống đây à?

Đ: Mình ngồ giữa này mình khỏi rơi xuống đầu mình thôi

H: Cái trên ngói kia anh có làm giằng hay anh có làm gì ra cố để khi bão về mình không bị bay ngói không?

Đ: Thì khi bão mình phải giằng lại, khi không có bão thì mình tháo ra, ngói thì chỉ có cây ni thôi

H: À, anh giằng thế nào, anh giằng theo kiểu gì?

Đ: Giằng thì cột ngang và cột dọc ở trên ở

H: Mình lấy cột gỗ ấy à?

Đ: Gỗ, ờ

H: Mình lấy gỗ rồi mình giằng ngang và giằng dọc ở phía bên ngoài phải không anh?

Đ: Phía bên ngoài, bỏ trên đầu xuống

H: Cái hôm bão số 10 vừa rồi nhà mình có bay viên ngói nào không?

Đ: Có bay nhưng mà lợp lại thôi, có bay

H: Cái này làm để đẹp chứ không phải làm cao lên để chống lụt đâu đúng không ạ? Tại vì nếu nhà mình đã cao hơn với sân của mình cả 1m rồi

Đ: Nhà cao nó mới thoáng

H: Bình thường ở đây ấy ạ khi mà lũ lụt hay khi bão ấy thì bà con trong thôn của mình ý, các hộ gia đình có hỗ trợ nhau không và các hình thức hỗ trợ là như thế nào, có giúp đỡ nhau được cái gì không?

Đ: Bão khi ngói bay rồi thì hàng xóm lại giúp nhau chứ, lợp lại

H: Thế cái lúc mà đang bão, đang lụt thì có giúp không?

Đ: Bão thì giúp không được, ai ở mô ngói ở nhà giúp không được nợ gió hất bay, hết bão, hết lụt lại giúp nhau chứ

H: Trước bão thì mình có giúp được gì không anh?

Đ: Trước bão thì ai.. chưa bão to thì mình giúp nhau chèn ba cái ni, cái khác cho khỏi bay thôi. Mà khi bão xong hất bay hết tập trung lại giúp chung nhau mà lợp mà ở lại chứ không ở ngoài trời

H: Vậy thì mức độ giúp nhau ở đây có thường xuyên không hay là các nhà nào cũng tự lực các nhà đó?

Đ: Thì nhà nào hư cũng giúp nhau thôi mà toàn hư không thì giúp gì, nhà nào làm nhà nấy, mà hư nhiều thì đến giúp nhau

H: Hư nhiều thì giúp lại nhau? Trong nuôi tôm và nuôi cua á thì anh có liên doanh liên kết hay là hợp tác với hộ gia đình nào khác để cùng làm với anh không?

Đ: Thì chừ kết hợp với nhau mà làm, có người ni coi, người khác coi. Ngoài sợ bão lụt thì sợ kẻ khác nớ, kết hợp với nhau chứ

H: Anh kết hợp với mấy hộ khác để thay nhau trông đồng tôm như thế? Vâng, thế mấy hộ vào một nhóm ạ?

Đ: Thì cứ 4, 5 hộ quanh tập trung lại một nhóm lại, có người ra ao, có người ở nhà

H: Có phân công nhau như thế ạ?

Đ: Cũng không công nhau đều, cũng phân thì đi phân rúa thì cũng có mới biết chứ không..

H: Ví dụ hôm nay phân công anh trực thì nhà khác nghỉ xong ngày mai nhà khác lại đi ra trông thì anh nghỉ?

Đ: Thì rứa, phải có không mà ở ngoài sợ họ phá đi, họ có người làm họ có người không

H: Vậy là có 4, 5 hộ là làm như thế. Nhưng đây là chỉ làm cho hợp tác để trông cái hồ tôm của mình thôi, chứ có góp vốn để làm ăn chung với nhau không?

Đ: Không, bỏ vốn thì chưa

H: Bình thường thì như thế này, những trận bão như vừa rồi thì anh có được hỗ trợ gì từ bên ngoài không?

Đ: Không có ai hỗ trợ chi cả, đang có các nơi hỗ trợ là ít tiền, cho vài tấm ngói lợp lại ao hồ mà ở này, cái không cho mình bỏ tiền mình ra là lợp ở

H: Các nơi là anh nói những nơi nào?

Đ: Các nơi là ngoài tỉnh cho tiền cho bạc làm ao hồ là mấy chục triệu đó. Ở Thanh Hóa cho làm ao hồ chục triệu, ao hồ bay là hết, không có chi

H: Thế là gia đình nhà mình chưa nhận được cái hỗ trợ nào cả?

Đ: Chưa có

H: Mưa bão như thế mình được phát gạo, phát mỳ tôm không?

Đ: Có, gạo ớ, gạo được mấy cân, trong nhà 4 hộ mà được có mấy cân thôi, từng nớ

H: Chỉ là không có hỗ trợ cho..?

Đ: hỗ trợ gạo được mấy cân đó

H: Nghĩa là không có hỗ trợ để làm lại nhà?

Đ: Không có chi hết

H: Cả hộ được 7 cân ạ?

Đ: Cả hộ được 7 cân, hình như mỗi khẩu được cân bảy, cân tám, từng nấy thôi

H: Thế thì phân theo khẩu hay là phân theo hộ?

Đ: Theo khẩu, khẩu cân bảy, cân rưỡi chi đó, được từng nớ

H: Ngoài gạo còn được phát cái gì nữa không ạ?

Đ: Không, không có gì hết, có thì cho từng mô chứ ở đây không cho chi cả 40p24 bão họ cấp thì mình ủng hộ, chỗ khác thì mình ủng hộ nơi khác, rứa thôi

H: Mỗi khi bão chỗ khác thì gia đình nhà mình có ủng hộ chỗ khác không?

Đ: Có chứ, loa mấy thì đóng góp nấy

H: Cái đóng góp đây là tự mỗi một hộ gia đình tùy tâm hay là mình có một mức quy định chung với làng xóm của mình?

Đ: Không, có mức quy định mà mình có nhiều thì càng tốt, không thì mình đúng mức quy định đó. Ví dụ quy định đó là mình nạp 5 cân gạo thì mình nạp 5 cân gạo, mình có được 6 cân thì càng tốt mà không thì nạp 5 cân là hộ không lụt ủng hộ hộ lụt mà .

H: Cũng có thể bằng gạo, cũng có thể bằng tiền?

Đ: Ờ. Thì cái đó nói qua qua vậy thôi chứ cũng có khi gạo, có khi tiền, ủng hộ tiền thì rẻ hơn có nhiều ủng hộ cái khác, ủng hộ chăn màn hay cái khác nữa

H: Trong năm nay anh đã ủng hộ được các vùng khác được một chút nào chưa?

Đ: Không biết là có trận mô chưa, năm mô cũng có ủng hộ, ủng hộ hết. Năm mô cũng có ủng hộ đở, không ủng hộ cái khác, toàn tiền thôi vì ủng hộ nhiều khoản. Khoản người già, khoản chất độc màu da cam, đủ các khoản cái chi cũng có hết, cái chi mình cũng nạp cho đủ

H: Ở quanh đây thì hội phụ nữ, hội thanh niên, hội nông dân hoạt động như thế nào?

Đ: Hoạt động cũng bình thường rồi đó

H: Anh có sinh hoạt hội nông dân không?

Đ: Cũng có

H: Thường thì bao nhiêu lâu có một hội họp một lần?

Đ: Thì một năm họp một lần cũng không có việc chi lắm thì năm họp cho cái hội lập thôi.

H: Chứ còn không có mấy việc gì ở dưới xóm mình à?

Đ: Xóm mình cũng ít

H: Thế khuyến nông có hay tổ chức tập huấn cho các anh chương trình nuôi tôm, cua cho nó tốt hơn không?

Đ: Cũng có khuyến nông lâu năm về một lần nớ, về tập huấn một lần

H: Tập huấn ở thôn hay ở xã mình ạ?

Đ: Xã

H: Thì các anh được mời lên à? Hộ nào cũng được mời lên hay là đại diện hộ mới được chọn thôi?

Đ: Không, hộ nào cũng có hết

H: Hộ nào cũng được lên hết, thế thì xã đông lắm, làm sao đủ người/

Đ: Không đông, xã đây mình cũng ít tổ tôm thôi mà, được mấy chục hộ. Năm, sau chục hộ

H: Khuyến nông xã thì mời lên xã luôn? Toàn bộ các hộ gia đình sản xuất thủy sản đấy hả anh?

Đ: Toàn bộ đở

H: Trong các lần tập huấn như thế này thì người ta có nói đến cái cách là làm thế nào để ứng phó với các hiện tượng thời tiết bất thường hoặc làm thế nào để ứng phó với cả mưa bão lũ trong quá trình sản xuất của mình không ạ?

Đ: cũng có, họ cũng bày ra cày bừa với nuôi cá tôm, lụt bão thì không bày được vì lụt bão một năm qua tháng 7, tháng 8 thì lụt bão rồi thì họ không bày cái đấy được, vì tùy theo, vì

cái nó may thì được, không may thì đành chịu thôi. Mình chịu chứ không phải là mình nó cái nó được, họ nhà nước cũng không bày được

H: Ngoài tôm và cua thì gia đình mình thì nhà anh có mấy mẫu nữa?

Đ: Thì hết ruộng rồi, làm ở ngoài kia thì không còn ruộng nữa

H: Hiện nay toàn bộ cả nhà không có cấy trồng gì nữa, thế còn màu làm ở đâu?

Đ: Có màu thì màu thôi, màu thì vườn hoa quả thôi chứ không thấy có, ruộng thì mình làm ao cả rồi,

H: Nhưng mà làm màu thì làm ở đâu ạ?

Đ: Làm trong nhà, làm ít thôi

H: Làm trong nhà là làm trong vườn thôi á hả?

Đ: Trong vườn ớ cũng ít

H: Khi mưa bão thì nó ảnh hưởng như thế nào đến hoa màu của anh trồng?

Đ: Khi mưa thì mình cũng che lại thôi, mưa thì cũng bị hư thôi, che đậy lại cho đỡ mưa nhưng vẫn hư

H: Màu thì anh làm những cây gì ạ?

Đ: Cây cải, cây bầu bầu ớ

H: Cải, bầu bí và khi mưa anh có che đậy?

Đ: Có che đậy

H: Có che đậy, vâng. Đã bao giờ gia đình nhà anh mất rau mùa là vì bão lũ chưa?

Đ: Có chứ

H: Đó là năm nào ạ?

Đ: Thì mấy năm nay mình làm không trúng, vụ mùa thì mình không làm, hai ba ngày sau mưa thì mình đành chịu là bị hư đó, cải là bị hư hết, mới lên là bị thối không làm được.

H: Năm nay đã hư hại lần nào chưa ạ?

Đ: Năm nay chưa hư vì chưa làm được, chưa hư bảo lụt quá nhiều nên chưa làm được, hư. Nhiều nhà làm đều bị hư

H: Như vậy năm nay bão nhiều anh cũng dự kiến là không làm nữa?

Đ: Có làm chứ, mình làm sau bão, chừ mà làm thì cũng đỡ ra

H: Hiện nay là ví dụ mức độ tham gia của hộ gia đình mình vào trong các chính sách của xã. Ví dụ nuôi cây gì, trồng con gì thì chính sách ứng phó với bão lũ đến thì anh có được góp ý kiến không? Anh góp ý kiến thông qua cách như thế nào để lên lãnh đạo xã hoặc lãnh đạo thôn?

Đ: Không, nuôi tôm thì có mấy ông cũng có nói đến, về qua tháng xin ván viếc về chuẩn bị trước cho lụt bão thôi vì ngoài cũng có tập thể mà lụt là sẽ tràn vào có cái đê rồi, lụt thì vào trong, cũng xin ý kiến rồi, xã là cho ít ván, ít đồ là mình trấn cho đỡ lụt ra, đấy là cũng chống rừa thôi không có chống cái chi ngoài hồ tôm chỉ chống ấy thôi

H: Thế thì khi xin xã như thế thì anh đưa ý kiến của anh qua đâu để người ta có thể biết cái ý kiến đấy của anh?

Đ: Thì đưa ra xin ý kiến của chủ tịch xã thôi

H: Ý kiến của anh ấy gửi lên cho người ta hay là như thế nào, anh nói ở chỗ nào?

Đ: Ý kiến là đưa cho mấy ông tổ trưởng ở trong tổ mình đó. Mình gặp mấy ông tổ trưởng, ông tổ trưởng lên xin trên xã, phải có người tổ trưởng xin ra được, ai cũng xin thì xin hẳn rằng được

H: Mấy lần anh xin như thế thì xã có đáp ứng không?

Đ: Có đáp ứng nhưng đáp ứng không đủ thì mình chịu. Đợt năm có năm không thì mình phải năm mô xin cũng vẫn xin, có năm lụt to có năm không lụt, lụt nhỏ

H: Anh có thấy hài lòng với những cái chính sách về phòng chống bão lụt của xã mình không, đó là những chính sách gì vậy?

Đ: Chính sách chống bão lụt thì họ về thăm chỗ này lụt chỗ kia thì họ về thăm để mà đắp bù lại thôi, là ở ngoài đê thôi, trong mình thì mình lụt mình phải chịu

H: Thế toàn xã mình không có một chính sách nào chống bão lụt về chính quyền xã đưa ra ạ?

Đ: Có chứ, đều mình đến đi họp cũng ấy được, về chính sách của xã thì xã biết chứ mình nông dân mình không biết cái nứ

H: Thì các bác tổ trưởng, tổ phó phải phụ trách lại?

Đ: Tổ trưởng, tổ phó thì cũng đoạn lụt bão thì cũng thôi chứ, phòng chống thì chứ tổ trưởng, tổ phó nói ai về nhà nấy mà chống bão, chống lụt thôi chứ nấy không thể đi chống lụt, chống bão được

H: Như vậy là theo em hiểu hiện nay anh không biết xã mình có chính sách gì cụ thể, ví dụ nếu mưa, đây là xã vùng lũ, đúng không ạ, vùng bão. Thế nếu có lũ, có bão thì đề nghị chủ trương bà con làm thế này, làm thế kia hay là xã chủ trương không nuôi con cua nữa hay không nuôi vào thời gian bị lũ lụt nữa thì có những chính sách như thế?

Đ: Không có, họ nuôi vẫn có, mình ưng thì mình phải nuôi được thôi chứ mình nông dân mình không có gì thì mình phải nuôi, nếu có thì mình làm có mình ăn nếu không thì mình phải chịu, đó nông dân mình phải làm liều thôi, có thì ăn không thì không có chi

H: Bây giờ nhu cầu của anh cần phải hỗ trợ trong sản xuất, nuôi trồng thủy sản của anh là gì, anh có nhu cầu, mong muốn gì để bên ngoài có thể hỗ trợ anh thêm?

Đ: Nếu nuôi thủy sản là bên hỗ trợ được cái hỗ trợ cho tiền vay nhiều lên vì vay nhiều thì mình mới làm nhiều được chứ cho vay ít mình không nuôi nhiều được, nhưng vay nhiều giá thấp để cho dân hẳn được đó, cho vay nhiều mà giá cao quá thì cũng không vay nổi, thì cứ

chỗ mô thấp thì mình vay thôi, chỗ nhà nước mà không vay được thì mình vay tư nhân, chỗ mô thấp thì mình cứ vay

H: Nếu lãi cao thì là không được, đây là một nhu cầu. Còn có nhu cầu nào khác nữa không ạ?

Đ: Thì cung cấp con giống cho tốt để những hộ dân nuôi cho được, cho đạt. Cái là giống chỗ bắt bệnh quá thì hẳn cũng khó nuôi, người dân cũng còn lo lắng

H: Nhưng mà em tưởng nhà mình tự đi mua giống?

Đ: Nhà mình tự đi nhưng mà tôm là do họ làm con giống cho tốt thôi, chỗ nào cũng làm giống cho tốt, tự đi mua nên tự biết. Họ làm cho tốt, mình mua về mình nuôi thôi mà, ít tét mà mình cũng không biết, họ nói giống cũng tốt mà mình có biết à. Những công ty là họ đi tét nhiều, mua nhiều thì họ có tét mình mua quá ít, mỗi nhà là vài chục vạn cả thôi, không thể nuôi trăm vạn như họ được

H: Như vậy là vào lúc tháng hai hay tháng ba bắt đầu nuôi tôm, tháng 9, tháng 10 nuôi cua là do anh tự quyết định thôi chứ anh không cần phải tuân theo một cái lịch của xã đúng không?

Đ: Không, không có lịch chi, theo cái lịch ni thì có này, lịch nuôi tôm đầu thì có bay chừ nhà ai làm được thì làm thôi chứ không có thôi, làm sớm nhiều khi là được, nhiều khi là tùy ta thôi, còn có lịch vẫn có lịch của xã đầy đủ cả chứ, có điều mình làm ăn mình mất thì mình phải chịu, mình không theo lịch thì mình phải chịu

H: Nhưng mà lịch của xã thế nào, ví dụ như bên nông nghiệp bên làm lúa ấy đến thời gian này, tuần này là toàn dân xuống đồng cấy cấy, thế xã có đặt lịch cho anh là đợt này toàn dân mua giống tôm về nuôi không?

Đ: Họ vẫn có, qua tháng 4 nuôi thì họ phải nói qua tháng 4

H: Lịch đấy ai nói với anh?

Đ: Của tỉnh đưa về, ông tổ trưởng đưa về

H: Thông báo với các hộ gia đình là bữa nay tháng 4 thì bắt đầu nuôi con tôm, bữa mai bắt đầu tháng 10 thì nuôi con cua, có thông báo đấy không?

Đ: Không, cua thì không thông báo, thông báo tôm thôi, vì cua vụ hai họ không nuôi cái đấy, vụ hai là mình tự nuôi, tự có tự ăn và không có cái nớ, chỉ có vụ đầu thôi vì mình nuôi một vụ thôi.

!

KẾT THÚC PHÒNG VẤN!